

به نام خداوند جان و خرد

بازتاب آیین مهر در فرقه‌ی قلندریه

مولف : عزت سیفی‌زاده

انتشارات تیرگان

سرشناسه: سیفی زاده ، عزت
عنوان و نام پدیدآور: بازتاب آیین مهر در فرقه ی قلندریه/نگارنده عزت سیفی
زاده

مشخصات نشر: تهران: تیرگان ۱۳۹۳

مشخصات ظاهری: ۱۸۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۴-۰۳۰-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا.

موضوع: قلندریه

موضوع: تصوف - ایران

موضوع: مهرپرستی - ایران

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ب۲ ۹۲/س ۴/۲۹۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۸۲

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۰۳۱۷۶

انتشارات تیرگان

تهران، صندوق پستی: ۱۱۴-۱۷۱۸۵، تلفن: ۸۸۸۱۳۰۵۹ و ۰۹۱۳۶۱۱۱۵۱۲

Email: tati_pub@yahoo.com/ www.tirganpub.ir

بازتاب آیین مهر در فرقه ی قلندریه

نگارنده: عزت سیفی زاده

طراح جلد: فروغ بیرن

خانه مهارت • صحافی کیمیا • چاپ لیتوگرافی صدف

نوبت چاپ نخست: ۱۳۹۳ • شمارگان: ۵۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان شماره نشر: ۲۴۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۴-۰۳۰-۸

فهرست مطالب

- مقدمه / ۵
فصل اول: آیین میترا / ۶
مقدمه‌ای درباره‌ی مهر / ۷
ریشه‌ی واژه‌ی مهر / ۱۲
زایش مهر / ۱۵
زروان ایزد زمان بی‌کران / ۲۴
ایزد مهر در نوشته‌های پهلوی / ۲۶
مهر ایزد در اساطیر مانوی / ۲۷
مهر در متون پهلوی ساسانی / ۲۸
مهر در روایات پهلوی / ۲۹
معابد و مهرابه‌های مهری / ۳۰
آداب و اسرار آیین مهر و تشریف به مناسک میترا / ۳۴
مراتب و مراحل هفتگانه‌ی مهر پرستی / ۴۰
شام مقدس یا شام وحدت / ۵۴
موقعیت زنان در آیین میترا / ۵۶
مهرگان / ۵۸
آغاز افول آیین میتراپی و گسترش مسیحیت / ۶۳
میترائیسم و مسیحیت / ۶۷
فصل دوم: تصوف / ۷۱

درآمد/۷۲

آغاز تصوف/۷۳

ریشه‌ی لغوی تصوف / ۷۷

تصوف چیست؟ / ۸۰

سرچشمه‌ی تصوف / ۸۳

سرچشمه تصوف در قرآن / ۹۳

طریقت‌های صوفیان / ۹۶

فصل سوم: قلندریه / ۱۰۹

معنی لغوی قلندر / ۱۱۰

پیدایش فرقه‌ی قلندریه / ۱۱۱

نسبت قلندریه و ملامتیه / ۱۲۰

سیری در پیدایش و شکل‌گیری ملامتیه / ۱۲۲

اخلاص، بنیاد فکری ملامتیه / ۱۲۷

پاره‌ای از بنیادهای نظری و عملی ملامتیه / ۱۲۸

نسبت فتیان و ملامتیان با قلندریان / ۱۳۳

قلندریه از ساختارشکنی تا فرقه‌گرایی / ۱۳۹

فرقه‌های منشعب از قلندریه / ۱۴۹

نگاهی اجمالی به چهره قلندر در آثار شاعران / ۱۵۱

فصل چهارم: بازتاب میترائیسم در قلندریه / ۱۵۸

عناصر ایرانی در آیین قلندر / ۱۵۹

ادیان ایران باستان و آیین قلندری / ۱۶۴

نشانه‌های آیین مانوی و دین زرتشتی در فرقه قلندریه / ۱۷۶

کتاب نما / ۱۸۲

مقدمه

ما ایرانیان وامدار چه عناصری از گذشته هستیم؟ سنت و اسطوره‌ها در کجای ضمیرمان نهان گشته‌اند؟ این که می‌گوییم ما، چه مقدارش برساخته‌ی همان سنت، فرهنگ و اسطوره‌هاست؟

به عقیده اندیشمندان این خاک پس از قرن‌ها گذر تاریخ بر این سرزمین، ما همچنان تحت تأثیر مسائل و پرسش‌هایی هستیم که روزگاران پیشین پاسخ‌هایی درخور زمان خود برای مردمان آن دوران داشته‌اند. غفلت از این قرن‌ها چندپارگی هویت ما را در پی داشته است. بدین‌سان باید و شاید که همواره در پی ریشه‌ها باشیم تا تاریکی‌ها را با سلام به روشنایی‌ها وداع کنیم.

از سوی دیگر بسیاری از کزی‌ها و آشفتگی‌های امروز ما حاصل ناآگاهی از چرایی و چگونگی هستی یافتن عقایدمان است؛ چرا که عقاید

گذشتگان در ناخودآگاه ما خانه کرده است و ما بسیاری اوقات بر راه
 آنانیم؛ بدون آنکه آگاه باشیم. بررسی سیر تطور سنت و اسطوره‌ها در
 تاریخ به این دلایل اهمیت و ارزش می‌یابد. عقاید و آداب و رسوم از این
 زمانه به آن زمانه به چه شکل و سیمایی منتقل می‌شوند؟ این پرسش
 جذاب مهم‌ترین کاوشی است که می‌تواند در هر زمان موضوع
 پژوهش‌های کلان و خرد قرار گیرد.